

(מיקום בקלסר הנהלים: תחום הפעילות: רכש, תפוקות סביבתיות ויעדים: ייעול וצמצום השימוש בחומרים מסוכנים ושמירת הבריאות של עובדי החברה, שם תוכנית העבודה: בריאות וחומרים מסוכנים, מספר התוכנית: 4)

נוהל 1.4.2 - רכישת מוצרי ניקוי ידידותיים לסביבה

רקע כללי

מרבית חומרי הניקוי הנמכרים כיום בחנויות מיוצרים מחומרים שעלולים לפגוע באדם או בסביבה. חלק מהחומרים מיוצרים על בסיס תוצרי נפט, כלורידים, תחמוצות זרחן, חומצות אנאורגניות אגרסיביות ומתכות. הייצור של חומרים אלו עשוי להיות כרוך בפגיעה בסביבה (לדוגמה שאיבת נפט), ולעיתים גם בפגיעה בעובדי התעשיות הללו ובקהילות הסובבות. בעת השימוש החומרים עלולים להוות סכנה בריאותית. לאחר השימוש, קיימים חומרים שאינם מתפרקים במשך שנים רבות, נאגרים במקורות המים ובקרקעית הים, נספגים באדמה, מזהמים את החי והצומח ומרעילים אותם.

החשיפה לרעלים שבחומרי הניקוי נגרמת הן באופן ישיר בזמן השימוש בהם - על ידי מגע, דרך הנשימה והעור, והן באופן עקיף על ידי שאריות החומר הנמצאות במשטחים שנוקו, בכלי האוכל ובבגדים.

התוצאות האפשריות הן רבות, החל מאלרגיה והזדקנות העור ועד לבעיות נשימה ומחלות נוספות.

בבחירת חומרי ניקוי, מעבר לבחינת אפקטיביות הניקוי, רצוי לבחון את הקריטריונים הבאים:

1. התפרקות ביולוגית מלאה בסביבה – חומרי ניקוי שמתפרקים במערכת הביוב ובסביבה הטבעית במהירות יחסית ושאין יוצרים תוצרי לוואי מזיקים.
2. אי-רעילות לאדם – עצם היותו של חומר טבעי, אינו הופך אותו לבלתי רעיל. הטבע מייצר רעלים רבים, כמו ציאניד. חשוב שחומרי הניקיון לא יהיו רעילים לעור, ולרקמות הגוף.
3. אי-רעילות למערכות ביולוגיות - אפשר להשתמש בתוצרי הלוואי של הניקוי למערכות מים אפורים או כמי השקיה לגינה. לוודא כי החומרים אינם מזיקים למערכות הטיפול בשפכים ומאפשרים שימוש של המים כמים אפורים.
4. היעדר אדים רעילים או מגרים.
5. שימוש בחומרי גלם ובתהליכים בני קיימא - לדוגמה אי שימוש בחומרים הנכרים מהאדמה, או ממאגרים מתכלים.
6. אריזות רב-פעמיות או מתכלות.
7. לא נוסו על בעלי חיים.
8. אינם מכילים פוספטים- פוספטים גורמים לפריחת אצות במערכות ובמאגרי מים.

המטרה

צמצום השימוש בחומרים מסוכנים במשרדי החברה באמצעות רכישת מוצרי ניקיון ידידותיים לסביבה.

קישור לנהלים קיימים

נוהל 2.4.2 (תפעול) - שימוש במוצרי ניקוי ידידותיים לסביבה.

נוהל 2.4.7 (תפעול) - הגברת המודעות לבריאות העובדים והצמצום בחומרים מסוכנים.

נוהל 3.6.1 (כללי) - מינוי נאמני משרד ירוק.

השיטה

1. תיערך רשימה של כל חומרי הניקוי המשמשים במשרד, לרבות: שם החומר, הרכב כימי (אם צוין על גביו), סוג השימוש, כמות מוערכת שנתית, מחיר והגורם העושה בו שימוש.
2. יתקבלו הצעות מחברות המפרסמות חומרי ניקוי ידידותיים לסביבה, לתחליפים לחומרי הניקוי ברשימה שהוכנה בסעיף 1.
3. בנוסף, יתבקשו המציעים להגיש מסמכי MSDS (Material Safety Data Sheets) עבור כל מוצר, ודוגמאות לניסוי המוצרים, וכן למלא את טבלה הקריטריונים הסביבתיים:

שם הלוקוח:						
שם החומר:						
שם היצרן:						
שם הספק:						
השפעה משמעותית		השפעה מועטה			רקע קצר / הסבר	קריטריונים
1	2	3	4	5		
לא ידוע/מידע לא מספק						
					עצם היותו של חומר "טבעי", אינו הופך אותו באופן אוטומטי לבלתי רעיל. הטבע מייצר רעלים רבים, כמו ציאניד. חשוב שחומרי הניקיון לא יהיו רעילים לעור, ולרקמות הגוף.	1* אי-רעילות לאדם
					אפשר להשתמש בתוצרי הלוואי של הניקוי למערכות מים אפורים או כמי השקיה לגינה. החומרים אינם מזיקים לחיידקים המסייעים למערכות אלו.	2* אי-רעילות למערכות ביולוגיות
	לא ידוע	שלילי	שלילי בחבו	חיובי בחבו	חיובי	
	המוצר אינו פריק				המוצר כולו פריק	3 התפרקות ביולוגית מלאה בסביבה
	אדי החומר רעילים				אין פליטה	4 היעדר אדים רעילים או מגרים
	אין כלל שימוש במשאבים בני-קיימא				שימוש רק במשאבים בני-קיימא	5 שימוש בחומרים ובתהליכים בני-קיימא, או ממאגרים מתכלים שמקורם ביערות או בציד.
	אין כלל שימוש באריזות רב פעמיות, ממוחזרות, או מתכלות				שימוש רק באריזות רב פעמיות, ממוחזרות, או מתכלות	6 שימוש באריזות רב-פעמיות, ממוחזרות, או מתכלות.
	נוסה על בעלי חיים				לא נוסה על בעלי חיים	7 מוצרי הניקיון לא נוסו על בעלי חיים
	מכיל פוספטים				לא מכיל פוספטים כלל	8 מכיל פוספטים
	לא קיים תקן ירוק מגורם מוסמך				קיים תקן ירוק מגורם מוסמך	9 החומר נושא תו תקן "ירוק" מגורם אמין ומוסמך

הערות:
 נא לצרף MSDS אירופאי
 יש להתייחס למוצר הכולל ולא רק למרכיבים מסויימים במוצר
 יש להתייחס למוצר בריכוז הנתון כפי שהוא מגיע ללקוח
 הניתוח מתבסס על נתונים שסופקו על-יד היצרן/בואן/מפיץ

Health Assessment of Substances in Household Detergents and Cosmetic Detergent Products. (2002). T. Madsen, H.B. Boyd, D.Nylen, A.R. Pedersen, G.I. Petersen & F. Simonsen (CETOX). Environmental Project No. 615, The Danish Environmental Protection Agency.

ניתוח סעיפים אחד ושתיים על פי:

4. מנהל הרכש ישווה את נתוני הספקים לקביעת סדרי עדיפויות בין החומרים.

5. באם חומרי הניקוי מסופקים לחברה במסגרת שירותי ניקיון במיקור חוץ (Outsourcing), יידרש ביצוע הנוהל הנ"ל מהספק החיצוני.

אחריות וסמכות

האחריות ליישום הנוהל חלה על מנהל הרכש בחברה.

תחולה ותוקף

נוהל זה חל על כל עובדי החברה, והוא תקף מעת פרסומו.

מדדים ויעדים

מיום פרסום הנוהל תחל רכישת מוצרי ניקיון ידידותיים לסביבה בהתאם לשלבים המפורטים בסעיף "השיטה".

רשימת בעלי תפקידים

שם	תפקיד	מספר טלפון	מייל / אתר אינטרנט
	מנהל פרויקט משרד ירוק		
	מנהל יחידת הרכש		
	נאמן משרד ירוק		

מקורות למידע ויישום

כיום, ניתן למצוא מגוון חברות שעוסקות במכירת מוצרי ניקוי ידידותיים לסביבה. חיפוש מהיר באינטרנט תחת הכותרת "מוצרי ניקוי ידידותיים לסביבה" יעלה תוצאות רבות.

לבחינת המוצרים ניתן להיעזר גם בפרסומים הבאים:

פרסום המשרד להגנת הסביבה – אמות מידה לקבלת היתר סימון "תו ירוק" – מוצרי ניקוי:

http://www.sviva.gov.il/Environment/Static/Binaries/ModulKvatzim/home_nikuy_gl1_1_1.pdf

כתבות ומחקרים נוספים בנושא:

<http://www.grist.org/advice/products/2008/06/17/index.html>

<http://www.watoxics.org/files/cleaningproducts.pdf>

Health Assessment of Substances in Household Detergents and Cosmetic Detergent Products. (2002). T. Madsen, H.B. Boyd, D.Nylen,

A.R. Pedersen, G.I. Petersen & F. Simonsen (CETOX).
Environmental Project No. 615, The Danish Environmental
.Protection Agency

מספר חירום להרעלות: *6911 או 1222-6911